

EKOLOGICKÝ SEMINÁŘ SPEZO **- PRAKTICKÉ OTÁZKY EU ETS**

Jiří Chrpa

Oddělení obchodování s emisemi

Ministerstvo životního prostředí

10. 10. 2023

TEMATICKÉ OKRUHY

- Emise a paliva
- Plnění povinností
- Právní záležitosti
- Monitorování a vykazování emisí z odpadů
- Biomasa a udržitelnost

STATISTIKA – KATEGORIE ZAŘÍZENÍ 2022

Zařízení:	Počet:
Celkem	225
Kategorie A	154
Kategorie B	46
Kategorie C	25
* Kategorie A – s nízkými emisemi	129

- Emise celkem 57,0 mil t CO₂;
- Emise z udržitelné biomasy 6,2 mil. t CO₂ (64 zařízení).

STATISTIKA – PALIVA 2022

Zdrojové toky	Energetický obsah (TJ)	Fosilní emise (t)	EF
Černé uhlí + antracit	37 592,87	3 436 233,67	91,41
Hnědé uhlí	383 714,09	35 266 566,45	91,91
Rašelina	0,00	0,00	X
Koks	8 870,56	938 960,05	105,85
Zemní plyn	71 549,50	3 947 576,12	55,17
Koksárenský plyn	16 680,67	734 673,86	44,04
Vysokopecní plyn	18 432,19	4 792 293,84	260,00
Degazační plyn	255,12	15 449,76	60,56
Rašerý plyn	23 235,05	1 474 012,29	63,44
Rašerý + degazační plyn	23 490,17	1 489 462,04	63,41
LTO / nafta	481,64	35 639,39	74,00
TTO	3 855,27	315 875,66	81,93
Topné oleje CELKEM	4 507,96	363 955,62	80,74
LPG	91,54	5 790,39	63,25
Ropný koks	3 249,76	282 118,05	86,81
Ostatní plynná paliva	1,28	243,14	189,27
Ostatní kapalná paliva	1 424,52	92 032,86	64,61
Ostatní pevné látky	330,44	28 643,98	86,68
Odpady	5 377,18	476 326,59	88,58
Staré pneumatiky	291,64	27 048,87	92,75
Ostatní fosilní paliva CELKEM	8 107,96	598 363,80	73,80
Pevná biomasa	37,18	7 381,96	198,56
Kapalná biomasa	0,00	0,09	X
Bioplyn	0,00	0,00	X
Biomasa CELKEM	37,18	7 382,06	198,56

STAV DODRŽOVÁNÍ PRAVIDEL EU ETS V ČR

- V ČR obvykle nedochází k závažnému neplnění povinností provozovatele v EU ETS ve vztahu k monitorování a vykazování emisí.
- Průběžně se vyskytují dílčí nepřesnosti, opomenutá oznámení změn aj., které zpravidla lze vypořádat tak, aby emise byly vykázány korektně.
- Výjimkou je soustavné porušování pravidel, které se však týká pouze vybraných problémových provozovatelů a nesouvisí primárně s monitorováním a vykazováním emisí.

KONTROLA PLNĚNÍ POVINNOSTÍ

- **Spolupráce s ČIŽP:**
 - Mimořádné podněty (např. provoz bez povolení);
 - Zaměření kontrol (cílené):
 - Zařízení s nejvyššími emisemi CO₂ z fosilních paliv;
 - Zařízení, která byla z EU ETS již vyřazena – odpovídá tomu (stále) jejich stav (?);
 - Úplnost zdrojových toků a zdrojů emisí;
 - Zdroje emisí umístěné v areálu zařízení a/nebo provozované v souvislosti s ním („optimalizace“ účasti v EU ETS v rozporu s pravidly);
 - U zařízení mimo EU ETS – kapacita rozhodná pro zařazení do EU ETS;
 - Zařízení s výjimkou z účasti na systému obchodování s povolenkami – splňují (stále) podmínky (?).
- **Přestupky a porušování pravidel:**
 - Nevyřazení povolenek za roky 2020, 2021 a 2022– dvě zařízení, opakovaně.

„OPTIMALIZACE“ ROZSAHU ZAŘÍZENÍ V ROZPORU S PRAVIDLY – NEPŘÍPUSTNÉ

- Pokusy o dělení zařízení takovým způsobem, aby jeho část nebyla považována za součást zařízení:
 - Nezahrnutí části zařízení (např. kotel) do jeho rozsahu;
 - Pokles celkového příkonu /kapacity/ zařízení pod hranici rozhodnou pro zařazení do EU ETS.
- Pro EU ETS je **rozhodující vymezení zařízení podle přílohy 1 zákona 383/2012 Sb., přílohy 1 směrnice 87/2003/ES a pokynu EK k jejímu výkladu – co nejšířeji („as broad as possible“)**;
- MŽP může přihlédnout k dokumentaci vydané pro zařízení podle jiných právních předpisů, sama o sobě ale rozhodující není; podstatné jsou primárně právní předpisy upravující EU ETS a faktické **umístění zdrojů, funkční a organizační souvislost, fyzický stav zařízení atd.**

PRÁVNÍ OTÁZKY

- V posledních letech přibývá komplikovaných řízení:
 - **Plnění povinností v EU ETS** (vyřazení povolenek, popřípadě monitorování a vykazování emisí);
 - **Změny provozovatele;**
 - **Vymezení rozsahu či rozdělení zařízení** (s dopadem na zařazení zařízení do EU ETS).
- (Zajímavá) akademická právní diskuze x reálná situace s reálnými dopady!

PRÁVNÍ OTÁZKY

- V případě nejasností doporučujeme **vždy předem konzultovat otázku s ministerstvem**.
 - Pravidla EU ETS jsou poměrně složitá, nicméně **většinou jednoznačná**.
 - Ministerstvo vždy poskytne konzultaci nebo stanovisko na základě konzistentního a **harmonizovaného přístupu a právního základu**.
 - Může dojít ke skutečně nejasným situacím (ale jsou vzácné); i tak ale **nejasné body lze vždy řešit dopředu**, před provedením změny.
 - Ministerstvo neprosazuje **nic, co by bylo nad rámec pravidel EU ETS**.
 - V některých případech však provozovatelé výklad pravidel předložený ministerstvem **nerespektují**
 - **náklady** na právní služby a především **nejistota** pro provozovatele;
 - administrativní **zátěž** pro ministerstvo.

ZAŘÍZENÍ SPALUJÍCÍ ODPAD

- **Zařízení sloužící výhradně ke spalování** (energetickému využití) **odpadu** (ZEVO, spalovny) nejsou v současnosti zahrnuta v EU ETS.
- Spalování odpadu (nebo paliv vyrobených z odpadu – TAP) je v EU ETS zahrnuto, jestliže jde o spoluspalování s fosilními palivy nebo spalování v rámci zařízení, které je v EU ETS.
- **Od 1. 1. 2024 bude zavedena povinnost monitorovat a vykazovat emise také ze spalování odpadu**
- Stejná **pravidla podle nařízení 2066/2018/EU** o monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů jako pro (stávající) monitorování a vykazování emisí v EU ETS.
- Možnost rozlišení biomasy, analýzy složení aj. – obdobně jako standardně v EU ETS.

ZAŘÍZENÍ SPALUJÍCÍ ODPAD

- **Povinnosti:**

- Zpracovat a nechat si schválit ministerstvem **monitorovací plán**;
- Nechat si **ověřit a vykázat emise**;
- **Nebude se vydávat povolení k emisím a nebude vyžadováno vyřazení povolenek** za vykázané emise;
- O **plnohodnotném zařazení spalování odpadu do EU ETS** se bude **jednat teprve v rámci příští revize směrnice 87/2003/ES o EU ETS**, tj. nejdříve od roku 2027, s možností zařazení spalování odpadů do EU ETS kolem roku 2030.

PROKAZOVÁNÍ UDRŽITELNOSTI VE VZTAHU K EU ETS OD ROKU 2023

- Nařízení 2066/2018 **neumožňuje žádné další přechodné období nebo výjimky pro rok 2023 a dále;**
- S ohledem na cyklický charakter vykazování emisí však pro emise z biomasy za rok 2023 může být **uznána certifikace získaná během roku 2023:**
 - Postačující, bude-li splnění požadovaných kritérií **prokázáno zpětně za celý kalendářní rok 2023** v rámci ověření emisí za rok 2023.
 - Dostatečným dokladem splnění kritérií udržitelnosti bude certifikace získaná nejpozději do konce roku 2023 **pokrývající celý dodavatelský řetězec využívané biomasy** v souladu s platnými právními předpisy.
 - Předpokladem je, že udržitelná **biomasa využitá v roce 2023 před dokončením certifikace bude v zásadě stejná jako biomasa, pro kterou bude během roku 2023 získána certifikace**, tj. bude stejného druhu a bude mít stejný původ a způsob evidence.
 - V mimořádných případech, např. kdy splnění kritérií objektivně nelze prokázat, **možnost individuálního posouzení a případně stanoviska nebo pokynu MPO/MŽP.**

AKTUALIZOVANÝ METODICKÝ POKYN Č. 3 K MONITOROVÁNÍ A VYKAZOVÁNÍ EMISÍ Z BIOMASY

- U směsných paliv určení fosilní a biomasové složky; pravidla pro vykazování emisí z odpadů s podílem biomasy.
- Popis systémů prokazování udržitelnosti (dobrovolná a národní schémata), certifikát (provozovatele) a doklad udržitelnosti (biomasy).
- Popis výpočtu snížení emisí („GHG savings“) – oproti fosilnímu palivu.
- Pokyny k bioplynu:
 - Bioplyn na základě certifikátů původu bude možné v ČR uplatňovat od zavedení registru (a v případě bioplynu s původem mimo ČR po vzájemném uznání registru / jeho propojení s jinými státy).
- Pokyn ke stažení zde: https://climate.ec.europa.eu/system/files/2022-10/gd3_biomass_issues_en.pdf

AKTUALIZOVANÝ METODICKÝ POKYN Č. 3 K MONITOROVÁNÍ A VYKAZOVÁNÍ EMISÍ Z BIOMASY

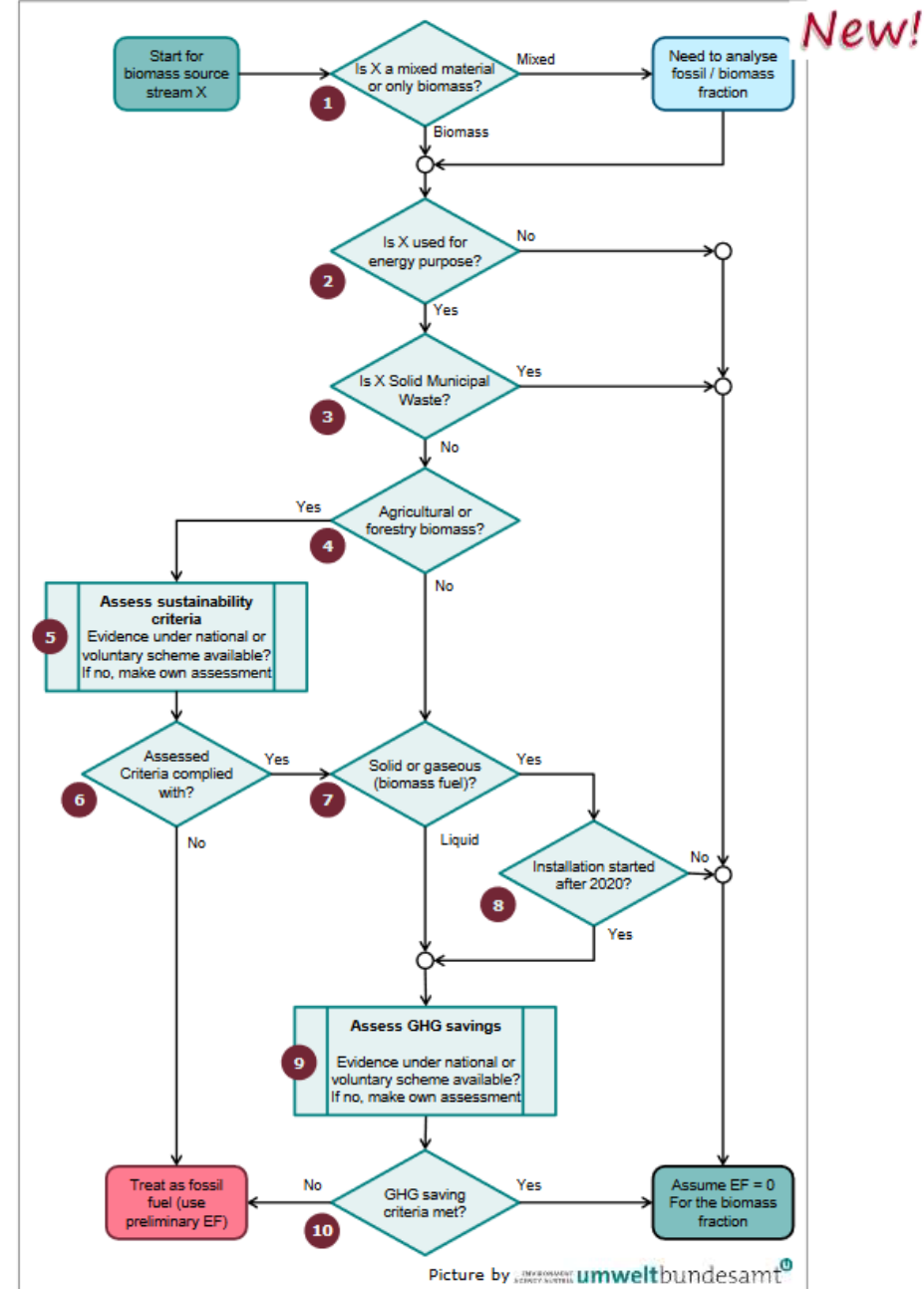

- Stále probíhá příprava, bude průběžně aktualizován; doplněn podle RED II.
- Vymezení, jaká kritéria se kdy uplatňují.
 - Kritéria vztahující se k **původu**:
 - Na EU ETS se vztahují.
 - Kritéria **úspory emisí** skleníkových plynů:
 - Na EU ETS se vztahují.
 - Kritéria **energetické účinnosti výroby elektřiny**:
 - Na EU ETS se nevztahují.
- Vymezení paliv – Rozhodovací schéma („Decision tree“):
 - Posouzení, zda se jedná o biomasu a pokud ano, zda je u ní nutné prokazovat kritéria udržitelnosti.

ROZHODOVACÍ SCHÉMA („DECISION TREE“)

- Požadavek plnění kritérií (* pozn.: velmi zjednodušeně – nezávazné!):
 - Komunální odpad – kritéria se neprokazují;
 - Biomasa ze zemědělství a lesnictví – prokazují se kritéria původu a případně i úspory emisí; od 2021;
 - Ostatní paliva – prokazuje se úspora emisí (výpočtem a porovnáním „životního cyklu“ oproti fosilní alternativě; od 2021);
 - Kapalná paliva – úspora se prokazuje vždy;
 - Při nesplnění kritérií = emise z neudržitelné biomasy, za které se vyřazují povolenky;
 - Specifické případy – např. rezidua.

MONITOROVÁNÍ A VYKAZOVÁNÍ BIOMASY V EU ETS – SOUHRN)

- **Popsat používaná biomasová paliva a jejich původ;** MP lze doplnit později o odkazy na uplatňované schéma, certifikaci, popis dokladů udržitelnosti...
- Na rok 2023 už je nutné mít **udržitelnost zohledněnou v monitorovacím plánu**; vzhledem k postupné certifikaci postačí aktualizace monitorovacího plánu během roku 2023 – ovšem co nejdříve!
 - List D, část 7 (k), popřípadě doplnit formou příloh MP.
 - Aktuální formulář MP je ke stažení na webu MŽP zde:
https://www.mzp.cz/cz/rocni_plan_pro_monitorovani_emisi

DĚKUJI ZA POZORNOST

